

Capitolul IV. MODELE SPICE ALE TRANZISTOARELOR MOS

4.3. Dezvoltari ale modelelor statice pentru tranzistoarele MOS in SPICE

4.3.1. Modelul Merckel-Borel-Cupcea

- E introdus pt $\text{Level} > 2$.
- Modelul Merckel-Borel-Cupcea este un model de **compromis** între modelul Ihantola-Moll și cel simplificat.
- În expresia lui Q_n/C_{ox} nu se neglijează complet Q_{RSS} , ($\gamma \neq 0$), dar se liniarizează **funcția $(2\Phi_F + V)^{1/2}$ prin dezvoltare Taylor** în jurul punctului $V = V_S$. Din Ihantola-Moll aveam:

$$\frac{Q_n(V)}{C_{ox}} = -V_G + V_{FB} + 2\phi_F + V + \gamma \sqrt{2\phi_F + V}$$

Partea neliniara este: $g(V) = \gamma(2\Phi_F + V)^{1/2}$ - prin dezvoltare Taylor în jurul punctului $V = V_S$:

$$g(V) = \gamma \sqrt{2\phi_F + V} = \gamma \sqrt{2\phi_F + V_S} + \gamma \frac{1}{2} \frac{1}{\sqrt{2\phi_F + V_S}} (V - V_S)$$

- Adun si scad V_S in partea liniara - se obtine:

$$\frac{Q_n(V, V_G)}{C_{ox}} = -V_G + \underbrace{(V_{FB} + 2\phi_F + V_S + \gamma\sqrt{2\phi_F + V_S})}_{V_T} + (V - V_S) + \frac{\gamma(V - V_S)}{2\sqrt{2\phi_F + V_S}}$$

- Acum folosim modelul (a) al lui V_T si notam parametrul Spice Level2, δ , Delta :

$$\delta = \frac{\gamma}{2\sqrt{2\phi_F + V_S}}$$

- Se obtine sarcina in canal:

$$(1) \quad \frac{Q_n(V, V_G)}{C_{ox}} = (V - V_G + V_T - V_S) + (V - V_S)(\delta + 1)$$

- După aflarea primitivei $F(V, V_G)$, se află curentul în regim cvasiliniar ($V < V_{Dsat}$):

$$(2) \quad I_D = \frac{W}{L} K \left[(V_G - V_T)(V_D - V_S) - \frac{(1 + \delta)^2}{2} (V_D - V_S)^2 \right]$$

- In regim de saturație ($V > V_{Dsat}$), va da:

$$(3) \quad I_{Dsat} = \frac{K W / L}{2(1 + \delta)} (V_G - V_T)^2$$

- Unde valoarea tensiunii de saturație, V_{Dsat} se calculează din condiția:

$$\left. \frac{\partial I_D}{\partial V_D} \right|_{V_D = V_{Dsat}} = 0$$

- Pusa modelului din regimul cvasiliniar (2):

$$V_{Dsat} = -V_S + \frac{V_G - V_T}{1 + \delta}$$

- Parametru suplimentar: 1 – Delta – adimensional, $\delta \in (0, 1)$

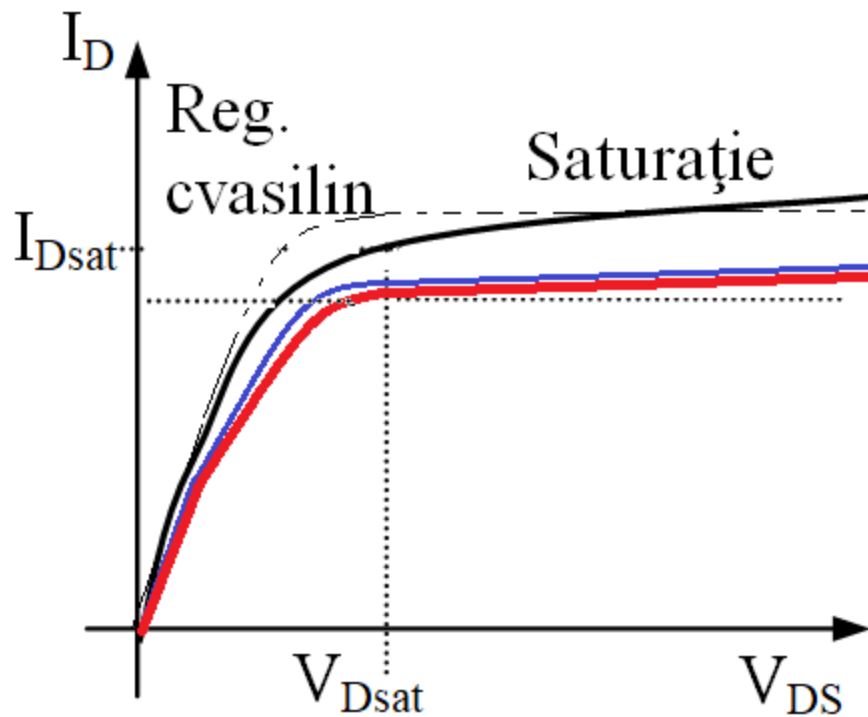
Avantajele Modelul Merckel-Borel-Cupcea:

- aduce corecții caracteristicilor statice față de modelul simplificat;
- are avantajul că nu conține termeni neliniari cu radical, ca modelul Ihantola-Moll;
- Pastreaza modelul complex (a) al tensiunii de prag:

$$V_T = 2\phi_F + V_S + V_{FB} + \gamma\sqrt{2\phi_F + V_S}$$

- Modelul re-devine modelul simplificat, doar daca facem $\delta=0$.
- Modelul se transforma in model Spice L2, in SAT:

$$I_{Dsat} = \frac{K^W/L}{2(1+\delta)} (V_G - V_T)^2 (1 + \lambda V_{DS})$$

- - - Model simplificat
- Modelul Spice Level 1
- Model Experimental =
= Model Ihantola-Moll
- Model Merckel-Borel-Cupcea

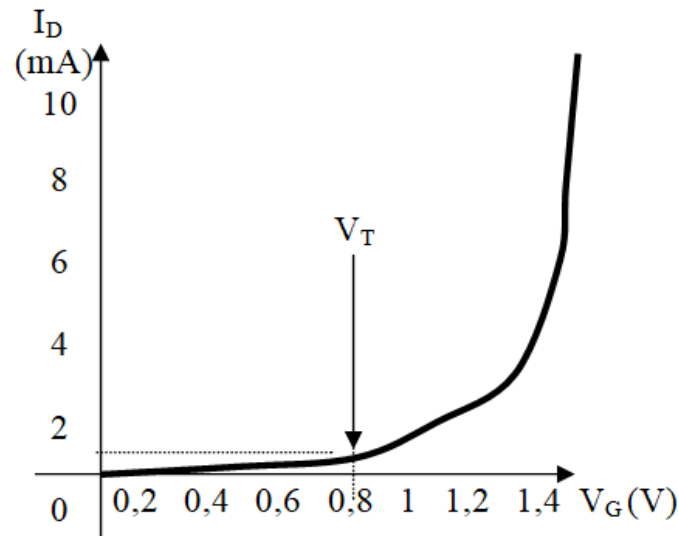
4.3.2. Conductia sub prag

Daca ați fi puși să extrageți tensiunea de prag, de pe curbele I_D - V_G - ați avea o primă surpriză, constatând că măsurătorile experimentale ar arăta ca în tabelul1.

V_G (V)	0.2	0.4	0.6	0.8	1	1.2	1.4	1.6
I_D (A)	10^{-7}	10^{-6}	10^{-5}	10^{-3}	$2 \cdot 10^{-3}$	$4 \cdot 10^{-3}$	$8 \cdot 10^{-3}$	10^{-2}

In practica, nu da ca la teorie: $I_D=0$ pentru $V_G < V_T$, apoi $I_D \neq 0$. Curba masurata da asa:

Cat e V_T ?
0.8V? Sau 1V?
Sau 0.7V?

- Prin tranzistor curge curent tot timpul. Adică, există *conducție și sub prag*.
- Dar canal de inversie există la suprafața semiconductorului și pentru $\phi_S < 2\phi_F$; de aceea se și numea zona cu $\phi_F < \phi_S < 2\phi_F$, de *inversie slabă*.
- Un model simplificat acceptă o dependență exponențială a curentului I_D de tensiunea V_G sub prag:

$$(1) \quad I_D = I_{D0} \cdot \exp\left(\frac{qV_G}{nkT}\right)$$

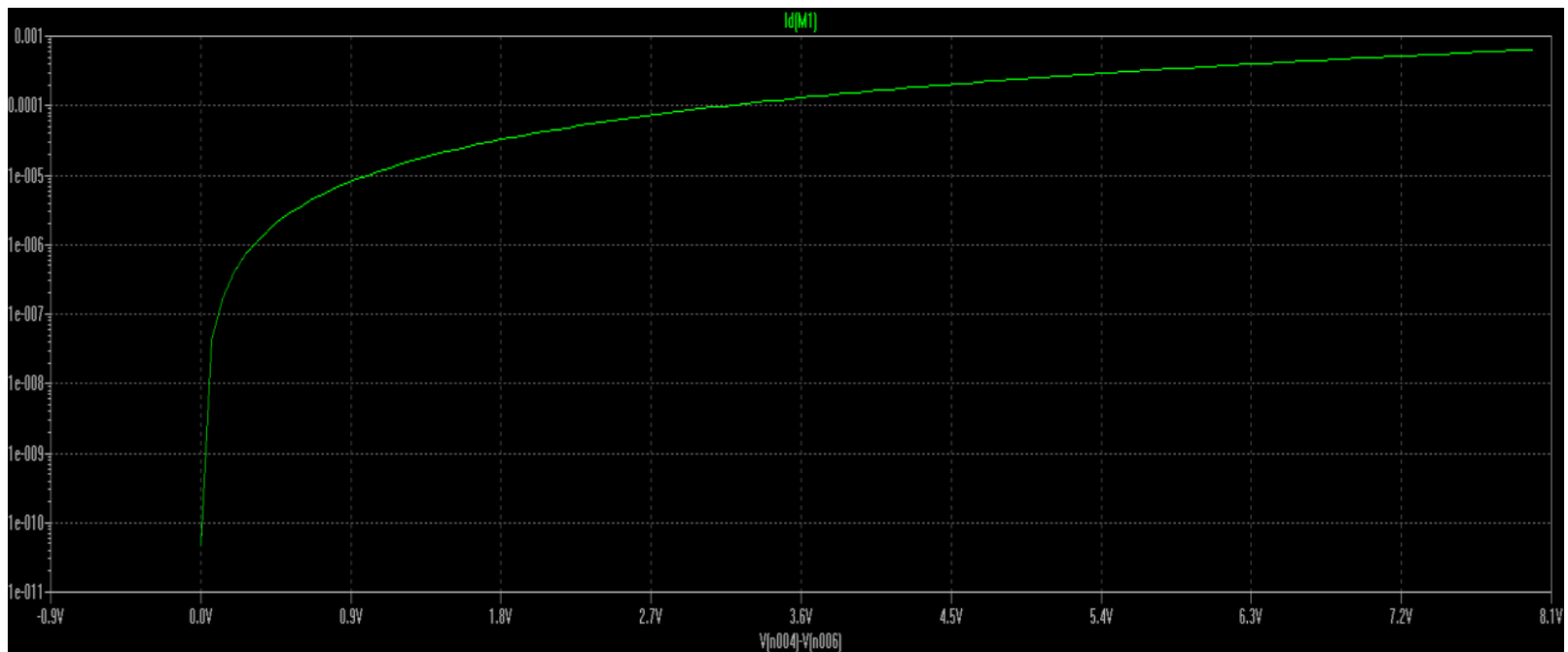
- unde I_{D0} = crt de sat și n = coef de idealitate ($n \geq 1$), sunt parametri de model.

- Pt $V_G < V_T$, adica sub prag este util sa logaritmam modelul (1):

$$\ln I_D = \ln I_{D0} + \left(\frac{V_G}{n \cdot kT/q} \right)$$

- Se obs. ca $\ln I_D$ variaza liniar cu V_G .

- Se definește – **panta sub prag**: (SS – Sub-threshold Slope), la $V_G < V_T$:

$$SS = \left(\frac{d \lg I_D}{dV_G} \right)^{-1} = 2.3 \left(\frac{d \ln I_D}{dV_G} \right)^{-1} = 2.3 \cdot n \cdot (kT/q)$$

- Ideal, cea mai mică valoare pt n este n=1 ->

$$SS, \text{ideal, min} = 2.3 \cdot 1 \cdot 25 \text{mV} / \text{dec} \cong 60 \text{mV} / \text{dec}$$

- Real avem $n > 1$, pt un tranzistor MOS putem avea: $SS = 80 \dots 500 \dots \text{mV/dec}$.

- Modelul Spice al lui “n” dat in cartea A. Vladimirescu (SPICE) este:

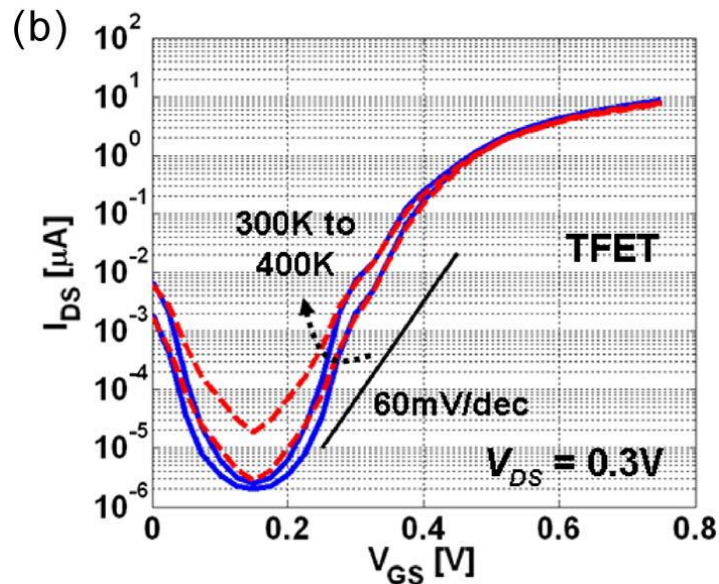
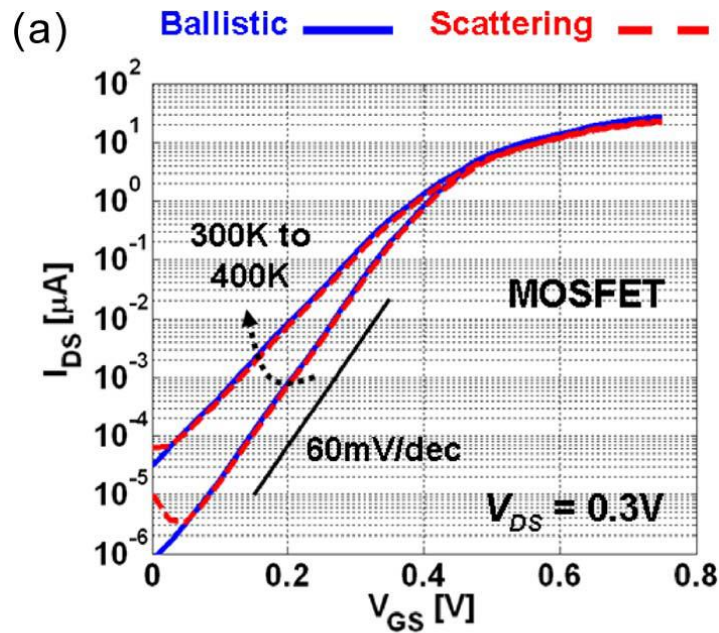
$$n = 1 + \frac{C_{SS}}{C_{ox}} + \frac{C_d}{C_{ox}}$$

- Unde $C_{ox} = \frac{\epsilon_{ox}}{x_{ox}}$ $C_d = \frac{\epsilon_{Si}}{x_d}$ $C_{SS} = \frac{d(qN_{SS})}{dV}$

- Unde N_{SS} = densitatea starilor de suprafata $\sim 1E+10$ /cm²;
- X_d = grosimea regiunii golite (depleted).

Exista azi alte tranzistoare decat MOS-ul care au pante SS si mai mici de 60mV/dec. Asta inseamna viteze de comutatie mai mari. (Tunel-FET-urile = TFET).

La un **Tunel-FET (TFET)** putem avea **SS=50mV/dec.**

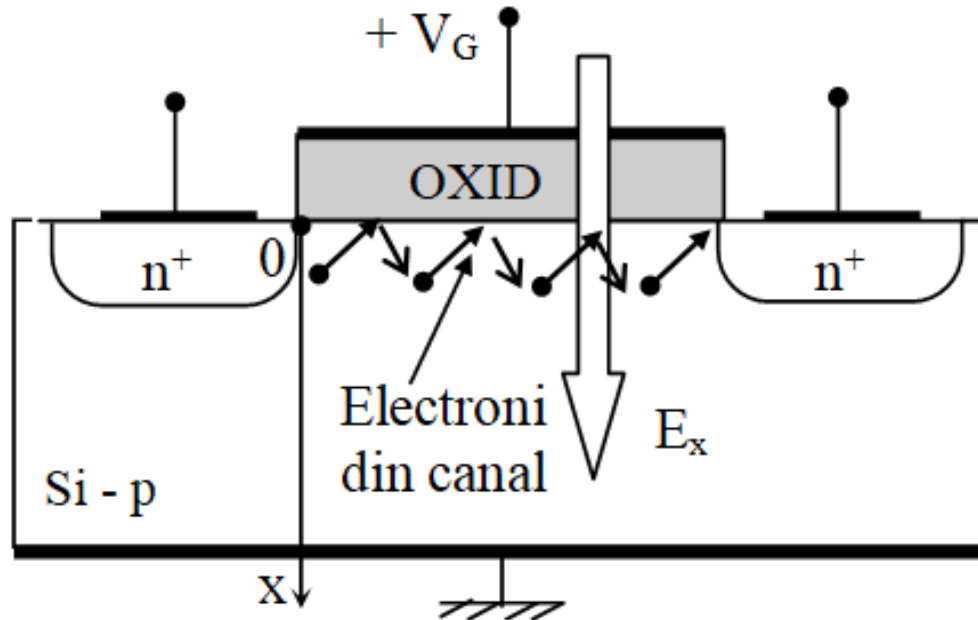

4.3.3. Efecte la tensiuni mari – atenuarea mobilitatii purtatorilor in canal

- În cadrul modelelor fundamentale s-a presupus că mobilitatea purtătorilor în canal era constantă.
- În acest paragraf se vor analiza pe rând efectele câmpului electric transversal și longitudinal asupra mobilității electronilor din canal.

4.3.3.1 Efectul câmpului electric transversal asupra mobilității

Deplasarea electronilor prin canal se face în zig-zag:

Electronii au tendința să se ciocnească mereu de oxid, datorită tensiunii V_G "atractivă" pentru electroni.

- mobilitatea electronilor ce se deplasează pe la suprafața semiconductorului este cam de 2 ori mai mică decât mobilitatea electronilor din volum. Atenuarea mobilității sub influența câmpului electric transversal E_x , este descrisă de modelul Spice:

$$\mu_n^* = \frac{\mu_{n0}}{1 + \theta_G (V_G - V_T)}$$

- μ_{n0} este valoarea mobilității pentru câmpuri electrice mici ($V_G \approx V_T$), θ_G este factorul de atenuare al mobilității sub influența câmpului electric transversal, notat în SPICE cu THETAG

4.3.3.2. Efectul câmpului electric longitudinal asupra mobilității

- Câmpul electric longitudinal E_y , rezultă din aplicarea tensiunii V_{DS} . El determină o nouă atenuare a mobilității de la μ_n^* la μ_n .
- Valorile mari ale acestui câmp, în special lângă drenă, determină creșterea vitezei electronilor spre viteza limită v_{sat} .
- Considerând într-o primă aproximație o dependență liniară câmp longitudinal-tensiune de drenă, adică $E_y=(V_D-V_S)/L$, se considera modelul Spice:

$$\mu_n = \frac{\mu_{n0}}{1 + \theta_G(V_G - V_T) + \theta_D(V_D - V_S)}$$

- unde , coeficientul de atenuare a mobilității sub influența câmpului electric longitudinal, THETAD, este dat de:

$$\theta_D = \frac{\mu_{n0}}{v_{sat} L}$$

LT Monolithic MOSFET - M1

Model Name: NMDS

Length(L):

Width(W):

Drain Area(AD):

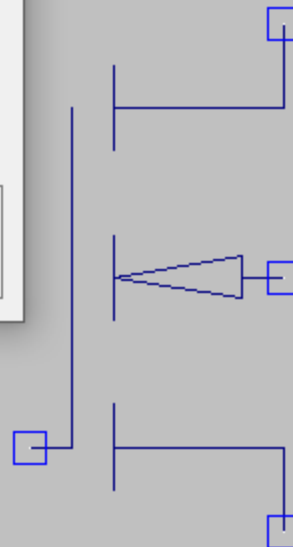
Source Area(AS):

Drain Perimeter(PD):

Source Perimeter(PS):

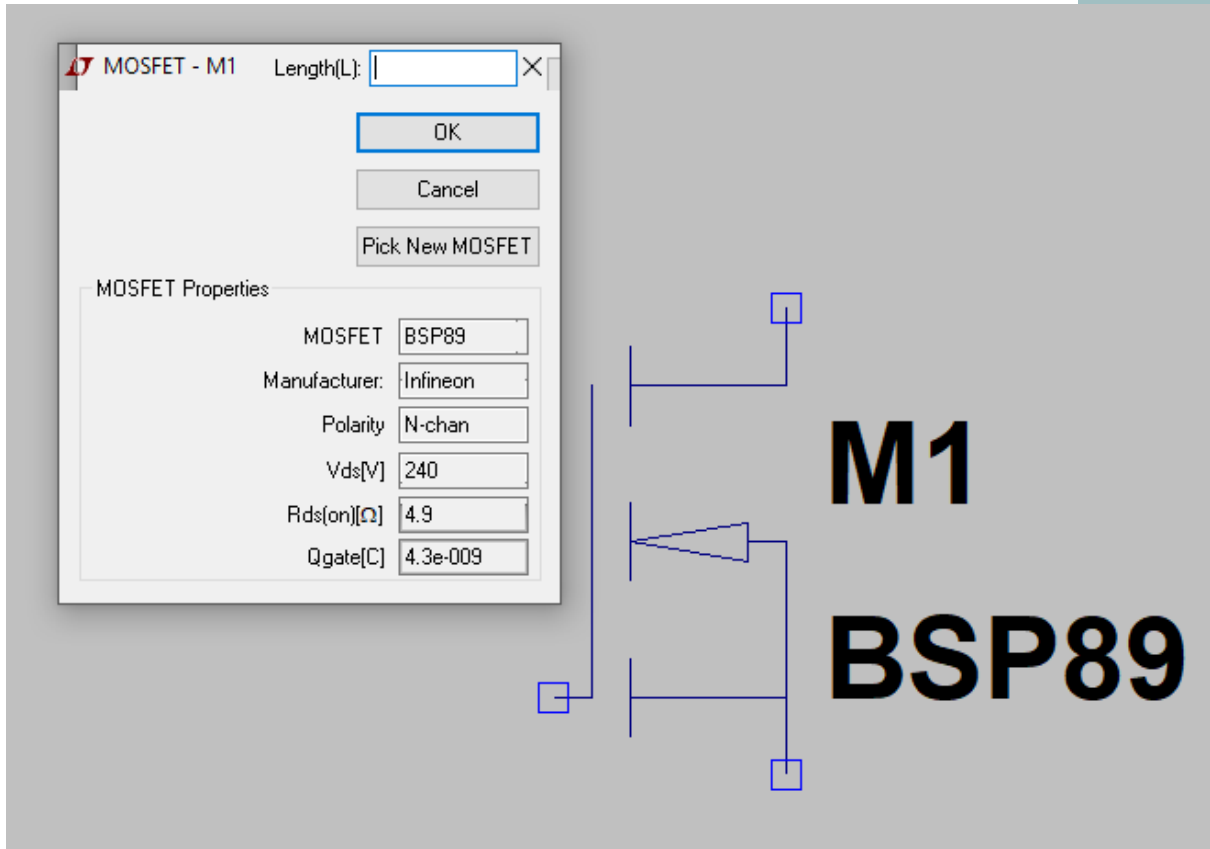
No. Parallel Devices(M):

NMDS

M1

NMOS


```
.model BSP89 VDMOS(Rg=3 Rd=2.1 Rs=1.7 mtriode=.8 lambda=0.01 Vto=1.6
ksubthres=70m Kp=1.1 Cgdmax=300p Cgdmin=3p A=1 Cgs=70p Cjo=10p
M=.25 Vj=.9 Is=600f Rb=.3 mfg=Infineon Vds=240 Ron=4.9 Qg=4.3n)
```